

HORVÁT NEMZETISÉGI NYELV

(Nyelvoktató oktatási forma)

BEVEZETÉS

A nyelvoktató horvát nemzetiségi nyelv érettségi vizsga célja

Figyelembe véve, hogy a nyelvekre vonatkozó vizsgakövetelmények leírásában, valamint a nyelvi szintek mérésében az Európa Tanács nyelvi szintleírása a mérvadó - középszint: B1-B2, emelt szint: B2-C1 -, a nemzetiségi, így a horvát nyelv esetében is a vizsga mindkét szintjén meghatározó szerepet töltenek be a szövegértés, az írásbeli és szóbeli szövegalkotás képességei és tevékenységei.

A vizsga szerkezete:

A vizsga *szóbeli és írásbeli* részből áll.

Lényegét a 4 alapkészség - olvasott szöveg értése, hallott szöveg értése, beszédkésztség és íráskészség - mérése adja.

Az összpontszámokon keresztül ad képet a vizsgázó (idegen-) anyanyelvi kommunikatív kompetenciájáról. A kommunikatív készségek alkalmazásához a nyelvhasználónak rendelkeznie kell megfelelő mennyiségű szókincssel, ismernie kell a nyelv struktúráját.

A kommunikatív kompetencia lehetővé teszi a nyelvhasználó számára, hogy a valós életben előforduló írott és beszélt nyelvi szövegeket és közléseket megértse és alkosson. A kommunikáció eredményessége azonban nemcsak a közlés nyelvtani megformáltságán múlik, hanem azon is, hogy az adott közlés a megfelelő helyen, a megfelelő időben, a megfelelő stílusban hangzik-e el:

- nyelvi kompetencia,
- szociolingvisztikai kompetencia,
- szövegkompetencia,
- stratégiai kompetencia,
- szociokulturális kompetencia.

A vizsgázó ismerje a magyarországi horvát nemzetiség kultúrtörténetét, nyelvi sajátosságait, a kisebbséget érintő aktuális kérdéseket.

Olvasói tapasztalatai alapján tudjon önállóan reagálni a különböző korszakok különböző műfajú szépirodalmi szövegeiben megfogalmazott következtetésekre.

A nyelvoktató horvát nemzetiségi nyelv érettségi vizsga: *egynyelvű*.

A vizsga mindkét szinten 5 vizsgarészből áll:

- olvasott szöveg értése,
- nyelvhelyesség,
- hallott szöveg értése,
- íráskészség,
- beszédkésztség.

I. RÉSZLETES VIZSGAKÖVETELMÉNYEK

1. KÉSZSÉGEK ÉS SZÖVEGFAJTÁK

Tartalom	Követelmények	
	Középszint	Emelt szint
1.1. Olvasott szöveg értése	<p><i>Készségek:</i> A vizsgázó képes</p> <ul style="list-style-type: none"> - megérteni a szöveg lényegét, üzenetét, - megérteni és követni a szöveg gondolatmenetét, - megérteni a kulcsinformációkat (személy, idő, hely, irány, mennyiség), - különválasztani a lényeges és a lényegtelen információkat, - megérteni egy adott álláspont mellett és ellen szóló érveket, - megkeresni egy adott értési célhoz szükséges adatszerű információt, - megérteni a szöveg kommunikációs funkciójának megfelelő részletességgel, - alkalmazni a különböző olvasási stratégiákat (pl. következtetni az ismeretlen szavak jelentésére), - megkülönböztetni a tényszerűen közölt információt a véleményytől, - felismerni és érteni a különböző szövegfajták szerkezetét. <p><i>Szövegfajták:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - funkcionális szövegek (pl. étlap, menetrend, programok, kezelési útmutató, nyomtatvány, katalógus, menetjegy, feliratok, közlekedési előírások, hirdetések, termékismertető, utazási ajánlatok, film- és könyvajánlások), - levelek, - újságcikkek, - ismeretterjesztő szövegek általánosan ismert témakörökből, - irodalmi szövegek (pl. mese, vers, elbeszélés, útleírás, regény, dráma). - email- és egyéb. 	<p>A vizsgázó képes a középszinten felsoroltakat, továbbá - megérteni a szöveg mélyebb, másodlagos értelmét.</p> <p>ua., továbbá</p> <ul style="list-style-type: none"> - kritikai írások.
1.2. Nyelvhelyesség	<p><i>Készségek:</i></p> <p>A vizsgázó képes</p> <ul style="list-style-type: none"> - az alapvető nyelvtani szerkezetek mondatokba illesztésére (felismerés, kiegészítés, létrehozás), - alapvető lexikai elemek mondatokba illesztésére (felismerés, kiegészítés, létrehozás), - alapvető nyelvtani és lexikai szerkezetek nyelvileg pontos használatára egyszerű szövegben. 	<p>A vizsgázó képes</p> <ul style="list-style-type: none"> - változatos nyelvtani szerkezetek mondatokba illesztésére (felismerés, kiegészítés, létrehozás), - változatos lexikai elemek mondatokba illesztésére (felismerés, kiegészítés, létrehozás), - a nyelvtani és lexikai szerkezetek nyelvileg pontos használatára komplex szövegekben is.

Tartalom	Követelmények	
	Középszint	Emelt szint
1.3. Hallott szöveg értése	<p><i>Készségek:</i> A vizsgázó képes</p> <ul style="list-style-type: none"> - megérteni a szöveg lényegét, átfogó üzenetét, - megérteni és követni a szöveg gondolatmenetét, - megérteni a kulcsinformációkat (pl. személyek, idő, hely, irány, mennyiség, ok), - megérteni egy adott értési célhoz szükséges adatszerű információkat, - alkalmazni a különböző értési stratégiákat (pl. következtetni az ismeretlen szavak jelentésére a szöveggörnyezetben). 	<p>A vizsgázó képes a középszinten felsoroltakra, továbbá</p> <ul style="list-style-type: none"> - megérteni az adott álláspont mellett és ellen szóló érveket, - felismerni a szöveg hangnemét, - következtetni a beszélők egymáshoz való viszonyára.
	<p><i>Szövegfajták:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - közérdekű bejelentések, közlemények (pl. pályaudvaron, repülőtéren, áruházban), - rögzített telefonos szövegek (pl. üzenetrögzítő, információs szolgálatok: útinformáció, nyitvatartás, menetrend), - utasítások (pl. utcán, repülőtéren, pályaudvaron, kikötőben), - médiaközlemények (pl. időjárás-jelentés, programismeret, rövid hír), - beszélgetések, telefonbeszélgetések, - riportok, interjúk, - beszámolók, előadások, - közérdekű témáról szóló ismeretterjesztő szövegek, - színházi előadások, operák, - játékfilmek, dokumentumfilmek, - koncertek, népdalok, slágerek, - sportközvetítések. 	<p>u.a., továbbá</p> <ul style="list-style-type: none"> - tudományos előadások, - kerekasztal-beszélgetések, - vitamúsorok.
1.4. Íráskészség	<p><i>Készségek:</i> A vizsgázó képes</p> <ul style="list-style-type: none"> - a megadott helyzetekben és szerepekben megnyilatkozni, illetve a megadott kommunikációs szándékokat megvalósítani (lásd <i>Kommunikációs helyzetek és szándékok</i> című rész), - különböző fajtájú szövegeket írni a <i>Témakörök</i> című részben megadott témákhoz kapcsolódóan, - koherens szöveget létrehozni (előre- és visszautalással, alapvető szinonimákkal és kötőszavakkal), - mondanivalóját logikusan és az adott szövegfajta követelményeinek megfelelően elrendezni, valamint írásművét megfelelően felépíteni és tagolni, 	<p>A vizsgázó képes</p> <ul style="list-style-type: none"> - az összetettebb gondolatmenetnek megfelelő igényes mondatszerkesztéssel szöveget alkotni, - a szöveget az összetettebb gondolatmenetnek megfelelően igényesen megszerkeszteni, - gondolatait nyelvhelyességi szempontból pontosan kifejezni, - álláspontját, érvrendszerét következetesen, összetetten, árnyaltan kifejezni.

Tartalom	Követelmények	
	Középszint	Emelt szint
	<ul style="list-style-type: none"> - a szövegfajtának, a közlési szándéknak, a címzetthez való viszonyának megfelelő stílust és hangnemet választani, - az adott szövegfajták formai sajátosságain megfelelő írásművet létrehozni, - úgy kifejezni magát, hogy esetleges nyelvtani pontatlansága, szóhasználata ne akadályozza a megértést. 	
	<p><i>Szövegfajták:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - üzenet, emlékeztető, - rövid személyes jellegű közlés, - naplóbejegyzés, - üdvözlőlap, távirat, - meghívó, - magánlevél, hivatalos levél, - önéletrajz, - pályázat, - kérvény, - cikk diákújság számára, - vitaindító, hozzászólás, - érvelés, értelmező bemutatás. 	<ul style="list-style-type: none"> u.a., továbbá - olvasói levél, - esszé típusú szövegek létrehozása irodalmi és nem irodalmi témák köréből, - műalkotások keltette hangulat, vélemény kifejezése.
1.5. Beszédkészség	<p><i>Készségek:</i> A vizsgázó képes</p> <ul style="list-style-type: none"> - a megadott helyzetekben és szerepekben megnyilatkozni, ill. a megadott kommunikációs szándékokat megvalósítani (lásd <i>Kommunikációs helyzetek és szándékok</i> című rész), - megadott témákról szóló beszélgetésekben részt venni (lásd a <i>Témakörök</i> című rész), mondanivalóját érthetően és összefüggően kifejezni, - úgy beszélni, hogy kiejtése, hanglejtése, beszédtempója ne akadályozza a megértést, - egyszerű kommunikációs stratégiákat alkalmazni (pl. beszéd kezdeményezése) fenntartása, információ kérése/adása, egyszerű kompenzációs stratégiák), - beszédében a célnyelvi udvariasság és a megfelelő stílus (formális/informális) alapszabályait alkalmazni, - úgy kifejezni magát, hogy esetleges nyelvtani és lexikai pontatlansága ne akadályozza a megértést, - olvasmányélmény, személyes állásfoglalás fogalmilag helytálló bemutatása, - memoriter szöveghű előadása. 	<p>A vizsgázó képes a középszinten felsoroltakra, továbbá</p> <ul style="list-style-type: none"> - gondolatait árnyaltan kifejezni, - álláspontját, érvrendszerét következetesen, folyamatosan, összetetten kifejteni, - az összetettebb gondolatmenetnek megfelelő igényes mondatszerkesztéssel beszélni, - olyan kiejtéssel, hanglejtéssel és tempóban beszélni, hogy beszéde jól érthető legyen, - változatos kommunikációs stratégiákat alkalmazni (pl. a kompenzációs stratégiák hatékony alkalmazása), - gondolatait nyelvhelyességi szempontból pontosan kifejezni, - erkölcsi, esztétikai, stilisztikai, verstani, nyelvi fogalmak témának megfelelő önálló alkalmazása, - fogalmak meghatározása, összehasonlítása történeti kontextusokban is.

2. TÉMAKÖRÖK

Az érettségi vizsga tartalmi részét az alább felsorolt témakörök képezik. A feladatok tematikusan ezekre épülnek. Ez a lista az érettségi vizsga általános követelményeiben felsorolt témakörök részletes kifejtése közép- és emelt szintre, a Kerettanterv ajánlásainak figyelembevételével. A lista a teljesség igénye nélkül tartalmazza a régi, a közelmúlt és a kortárs horvát irodalom jelentős szerzőit, jellegzetes témáit, motívumait. A horvát irodalmat, határterületeit, valamint a regionális kultúrát bemutató rövid szemelvények, memoriterek szervesen illeszkednek egy-egy témakörhöz, segítik annak szövegközpontú feldolgozását. A tanuló középszinten dolgozzon fel egy-egy novellát és egy rövidebb regényt eredetiben házi olvasmányként, emelt szinten az adott korszak egy-egy reprezentatív alkotását. A középszinten felsorolt témakörök az emelt szintre is érvényesek.

Tartalom	Követelmények	
	Középszint	Emelt szint
1. Személyes vonatkozások, család:	<ul style="list-style-type: none"> - a vizsgázó személye, életrajza, életének fontos állomásai (fordulópontjai), - a családi élet mindennapjai, otthoni teendők, - személyes tervek - a horvát realista regény. <p>(Szemelvények) <i>Ante Kovacic: U registraturi</i>, <i>Josip Kozarac: Mrtvi kapitali</i>, <i>Vjenceslav Novak: Posljednji Stipancici</i>,</p> <ul style="list-style-type: none"> - részletek <i>Ivana Brlic-Mazuranic: Price iz davnine</i> című művéből, - <i>Zvonimir Balog, Luko Paljetak, Vesna Parun</i> gyermekversei, - memoriter: <i>gyermekversek</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> - a család szerepe az egyén és a társadalom életében, - családi munkamegosztás, szerepek a családban, generációk együttélése, - Josip Kozarac: <i>Mrtvi kapitali</i> című regénye, - részletek <i>Ksaver Sandor Gjalski: Pod starim krovovima</i> című elbeszéléséből, - <i>Ivana Brlic-Mazuranic: Cudnovate zgrade</i> sgrta Hlapica, - Fran Mazuranic rövidprózájából.
2. Ember és társadalom:	<ul style="list-style-type: none"> - a másik ember külső és belső jellemzése, - baráti kör, - a tizenévesek világa: kapcsolata a kortársakkal, felnőttekkel, - női és férfi szerepek, - ünnepek, családi ünnepek, - öltözködés, divat, - vásárlás, szolgáltatások, - hasonlóságok és különbségek az emberek között, - <i>Vladimir Nazor</i> portré, <i>a szerzőnek a gyermekeikkel foglalkozó elbeszélései</i>, - <i>a horvát farmernadrágos nemzedék: részletek Alojz Majetic, Zvonimir Majdak</i> regényeiből, - <i>Dragutin Tadijanovic</i> versei - színes családi hetilapok cikkei, - memoriter: <i>Tadijanovic egyik verse</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> - az emberi kapcsolatok minősége, fontossága (barátság, szerelem, házasság), - lázadás vagy alkalmazkodás; a tizenévesek útkeresése, - előítéletek, társadalmi problémák és azok kezelése, - az ünnepek fontossága az egyén és a társadalom életében, - az öltözködés mint a társadalmi hovatartozás kifejezése, - a fogyasztói társadalom, a reklámok, - társadalmi viselkedésformák, - <i>Silvije Strahimir Kranjcevic</i> versei, - memoriter: <i>Kranjcevic egyik verse</i>.
3. Környezetünk:	<ul style="list-style-type: none"> - az otthon, a lakóhely környéke (a lakószoba, a lakás, ház bemutatása), - a lakóhely nevezetességei, 	<ul style="list-style-type: none"> - a lakóhely és környéke fejlődésének problémái, - a természet és az ember harmóniája,

Tartalom	Követelmények	
	Középszint	Emelt szint
	<p>szolgáltatások, szórakozási lehetőségek, - a városi és a vidéki élet összehasonlítása, - növények és állatok a környezetünkben, - környezetvédelem a szűkebb környezetünkben: Mit tehetünk környezetünkért vagy a természet megóvásáért? - időjárás, - <i>August Senoa történelmi témájú regényei (részletek),</i> - <i>Josip Kozarac tájleírásai,</i> - <i>Ksaver Sandor Gjalski elbeszélései (részletek),</i> - <i>a magyarországi horvátok irodalma: Stipan Blazetin, Marko Dekic, Jolanka Tisler,</i> - <i>a regionális költészet jellemző darabjai.</i></p>	<p>- a környezetvédelem lehetőségei és problémái, - August Senoa: <i>Zlatarevo zlato</i> című regénye, - részletek Vladimir Nazor elbeszéléseiből, - Balota, Domajanic, Nazor dialektusban írott versei, - Vladimir Vidric tájversei, - August Cesarec, Tin Ujevic költészete, - a horvát naiv festészet, - memoriter: <i>népdalok, egy Cesarec vers.</i></p>
4. Az iskola:	<p>- saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat), - tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka, - a nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága, - az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei, iskolai hagyományok, - <i>a régió, a település kulturális, irodalmi hagyományai,</i> - <i>a regionális televízió, dalszövegek, az adaptáció jelenségei,</i> - <i>az irodalmi ismeretterjesztés elektronikus műfajai.</i></p>	<p>- iskolatípusok és iskolarendszer Magyarországon és más országokban, - hasonló események és hagyományok külföldi iskolákban, - a horvát realista festészet remekei, - a horvát ifjúsági regény (részletek), - a modern képregény.</p>
5. A munka világa:	<p>- diákmunka, nyári munkavállalás, - pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás, - <i>a horvát felvilágosodás. Részletek Titus Brezovacki, Andrija Kacic Miosic, Matija Petar Katancic, Matija Antun Reljkovic műveiből,</i> - <i>Petar Preradovic portréja, versei,</i> - <i>August Senoa kisregényei (részletek),</i> - memoriter: <i>Preradovic egyik verse.</i></p>	<p>- a munkavállalás körülményei, lehetőségei itthon és más országokban, divatszakmák, - a horvát építészet nagy alkotásai.</p>
6. Életmód:	<p>- napirend, időbeosztás - az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében,</p>	<p>- az étkezési szokások hazánkban és más országokban, - ételspecialitások hazánkban és más országokban,</p>

Tartalom	Követelmények	
	Középszint	Emelt szint
	testápolás), - étkezési szokások a családban, - ételek, kedvenc ételek, - étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben, - gyakori betegségek, sérülések, baleset, - gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak), - a horvát népköltészet, - a horvát reneszánsz. <i>Marin Držić drámái (részletek)</i> , - a horvát barokk. <i>Részletek Ivan Gundulić műveiből</i> , - a kortárs horvát irodalom. <i>Részletek Pavao Pavličić prózájából</i> , - memoriter: egy Držić monológ.	- a kulturált étkezés feltételei, fontossága, - a szenvedélybetegségek, - a gyógyítás egyéb módjai, - <i>Marin Držić: Dundo Maroje című komédiája</i> .
7. Szabadidő, művelődés, szórakozás:	- szabadidős elfoglaltságok, hobbik, - színház, mozi, koncert, kiállítás stb., - sportolás, kedvenc sport, iskolai sport, - olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, Internet, - kulturális események, - a horvát reneszánsz. <i>A dubrovniki petrarkisták</i> , - a horvát romantika. <i>Stanko Vraz versei</i> , - a horvát modernizmus kora. <i>Antun Gustav Matos pontreja és költészete</i> , - a szórakoztató irodalom hatáskeltő eszközei, - memoriter: egy reneszánsz költemény és egy Vraz vagy Matos vers.	- a szabadidő jelentősége az ember életében, - a művészet szerepe a mindennapokban, - szabadidősport, élsport, veszélyes sportok, - a könyvek, a média és az internet szerepe, hatásai, - Antun Gustav Matos egyik elbeszélése - téma és műfaj, műfaj és kompozíció összefüggéseinek elemzése, - az irodalomolvasás szellemi, lelki motivációi, - a tömegkultúra megítélése.
8. Utazás, turizmus:	- a közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, - nyaralás itthon, illetve külföldön, - utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése, - az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai, - <i>Marin Držić portré</i> , - az illirizmus irodalma. <i>Ivan Mazuranić Smrt Smail-age Cengica (részletek)</i> , - tipikus műfajok a horvát irodalomban. <i>Az útleírás. Részletek Antun Nemić: Putositnice című művéből</i> , - <i>Petar Preradović: Putnik című költeménye</i> , - a horvát-magyar irodalmi kapcsolatok néhány kiemelkedő dokumentuma, - memoriter: szállóigék Ivan Mazuranić	- a motorizáció hatása a környezetre és a társadalomra, - az idegenforgalom jelentősége, - Ivan Mazuranić: <i>Smrt Smail-age Cengica</i> , - az irodalom körébe tartozó jelenségek időrendi áttekintése, - az irodalom története mint az olvasók története, - a horvát rajzfilmek világhírű alkotásaiból, - az utazással kapcsolatos dokumentumfilmek.

Tartalom	Követelmények	
	Középszint	Emelt szint
	<i>elbeszélő költeményéből.</i>	
9. Tudomány és technika:	<ul style="list-style-type: none"> - népszerű tudományok, ismeretterjesztés, - a technikai eszközök szerepe a mindennapi életben, - <i>a horvát expresszionizmus. Antun Branko Simic versei,</i> - <i>Miroslav Krleza életpályája. Részletek Krleza prózájából,</i> - <i>kortárs költők versei.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - a tudományos és technikai fejlődés pozitív és negatív hatása a társadalomra, az emberiségre, - az intertextualitás egy-egy példájának bemutatása a posztmodern irodalmából, - Miroslav Krleza egy elbeszélése, - a kortárs horvát dráma.

3. KOMMUNIKÁCIÓS HELYZETEK ÉS SZÁNDÉKOK

3.1. Kommunikációs helyzetek

A vizsgázó az alábbi kommunikációs helyzetekben, illetve szerepekben nyilatkozhat meg szóban és/vagy írásban mindkét szinten.

Helyzet	Szerep
Áruházban, üzletben, piacon	vevő
Családban, családnál, baráti körben	vendéglátó, vendég
Étteremben, kávéházban, vendéglőben	vendég, egy társaság tagja
Hivatalokban, rendőrségen	ügyfél, állampolgár
Ifjúsági szálláson, campingben, panzióban, szállodában	vendég
Iskolában	tanuló, iskolatárs
Kulturális intézményben, sportlétesítményben, klubban	vendég, látogató, egy társaság tagja
Országghatáron	turista
Orvosnál	beteg, kísérő
Szolgáltató egységben (fodrász, utazási iroda, jegyiroda, benzinkút, bank, posta, cipész, gyógyszerár stb.)	ügyfél
Szünidei munkahelyen	munkavállaló
Tájékozódás az utcán, útközben	helyi lakos, turista
Telefonbeszélgetésben	hívó és hívott fél
Tömegközlekedési eszközön (vasúton, buszon, villamoson, taxiban, repülőn, hajón)	utas, útítárs

3.2. A kommunikációs szándékok listája

A táblázat azon kommunikációs szándékokat tartalmazza, amelyek nyelvi megvalósítása a középszintű vizsgán elvárható. A lista a Kerettantervben felsorolt kommunikációs szándékokra épül. Az egyes kommunikációs szándékokhoz a teljesség igénye nélkül gyűjtöttük a példákat.

A két szint között mennyiségi és minőségi különbség van. Emelt szinten a vizsgázónak a középszint követelményeihez képest több kommunikációs szándékot kell nyelvi megvalósítania, valamint árnyaltabban és igényesebben kell kifejeznie magát. Például a hála lehetséges kifejezése középszinten: Hvala; emelt szinten: Hvala vam lijepa. / Mnogo vam hvala. Az utolsó csoportban található kommunikációs stratégiák felsorolása nem teljes, csak ajánlásnak tekinthető.

A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok

Kommunikációs szándékok	Példa
Megszólítás és arra reagálás	Jeste li vi... - Jesam. O, zdravo/Ej, bog...
Köszönés, elköszönés és arra reagálás	Dobro jutro!/Dobar dan!/Dobra vecer!/Laku noc - Dovidjenja! Dobro dosli Zdravo!/Bog!/Pusa.
Bemutakozás, bemutatás és ezekre reagálás	Zovem se.../On je... - Drago mi je.
Telefonbeszélgetésnél megszólítás, bemutatkozás, más személy kérése, elköszönés és ezekre reagálás	Tko je na telefonu? - Ana ovdje. Nazvati cu te poslije./Nazvali ste pogresan broj.
Levélben megszólítás, elbűcsúzás	Dragi Gospodine.../Draga Gospodo.../Draga Ana, - Srdacan pozdrav/Lijep pozdrav/S postovanjem/Sretno!
Szóbeli üdvözlőküldés	Sve vas voli.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	E, zdravo, sto je nova?/Bog, brate, kako si? - Ja sam izvrsno.
Köszönet és arra reagálás	Hvala./Molim.
Bocsánatkérés és arra reagálás	Oprostite, molim vas. - Molim, nema na cemu.
Gratuláció, jókívánságok és azokra reagálás	Cestitam! /Sretan rodenda! /Sretan Bozi! /Sretnu Novu godin!

Érzelmek kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok

Kommunikációs szándékok	Példa
Hála	Mnogo vam hvala.
Sajnálkozás, csalódottság	Zalim./Zao mi je./Nazalost, ja imam problema sa...
Öröm	Jako se radujem./Drago mi je./Veselim se.
Elégedettség, elégedetlenség	Meni se posebno sviđa./Ne sviđa mi se.
Csodálkozás	Sto kazes?/Stade mi dah.
Remény	Nadam se.../Mislim da bi moglo biti zabavno./Sve se ipak rjesava.
Félelem, aggodalom	Njih ce najvise.../To mi zadaje brige.
Bánat, elkeseredés	Tuga za...
Bosszúság	Gnjavaza/Opet buka
Együttérzés	Primite sucut.

Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs szándék

Kommunikációs szándékok	Példa
Véleménykérés és arra reagálás, véleménynyilvánítás	Sto vam je mislenje? - Po mom misljenju...
Érdeklődés, érdektelenség	Mene zanima.../Mene ne zanima...
Tetszés, nem tetszés	Jako mi se dopada./Sviđa mi se. - Ne sviđa mi se.
Valaki igazának elismerése, el nem ismerése	U pravu si. - Nisi u pravu.
Egyetértés, egyet nem értés	Slazem se./Potpuno se slazem s vama. - Ne slazem se s takvim ponasanjem.
Helyeslés, rosszallás	To je lijepo./Pametno./Bas dobro/Tocno. - Ne pravi se...
Ellenvetés, ellenvetés visszautasítása	Moram priznati./Dosta pricanja. - Nije tako.
Elismerés kifejezése, dicséret és arra reagálás	Ukusno./Ukusno je.
Közömbösség	Nije vazno.
Ígéret	Odmah cu provjeriti.
Akarat, szándék, terv	Pozivam vas na pice. Moze?
Kívánság, óhaj	Zelim razgovarati o.../Htjeli bismo se raspitati za.../Povratom poste ocekujem...
Képesség, lehetőség, szükségesség, kötelezettség	Mogli bismo...
Bizonyosság, bizonytalanság	I ja sam dobio takav dojam. - Ne mogu o tome govoriti.
Preferencia, érdeklődési kör kifejezése, illetve érdeklődés ezek iránt	Volim citati./Zanima me... - Sto vas zanima?
Kritika, szemrehányás	Apsolutno to ne odobravam/Zasto se nisi vratio?/Zasto si zaboravio?

Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

Kommunikációs szándékok	Példa
Dolgok, személyek megnevezése	To je njegovo racunalo./Ona je moja prijateljica.
Dolgok, események leírása	Stan se nalazi blizu parka u katnici./Zelim iznenaditi svoje
Információkérés	Gdje je.../Sto je.../Koliko je...
Igenlő vagy nemleges válasz	Da./Ne.
Tudás, nem tudás	Nije to jednostavno.
Válaszadás elutasítása	Tu temu ne volim.
Bizonyosság, bizonytalanság	Pa, ja ne znam.
Ismerés, nem ismerés	Znate li...
Feltételezés	Kad bih ja imala...
Emlékezés, nem emlékezés	Sjecam se./Zaboravio sam ti reci.
Indoklás (ok, cél)	Vidis da nije nista strasno.

A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs szándékok

Kommunikációs szándékok	Példa
Kérés, kívánság	Dodi na ples
Felszólítás, tiltás, parancs	Nemoj zakasniti./Ne zaboravi napisati zadacu./Zabranjeno parkiranje
Javaslat és arra reagálás	Dolazite sutra na izložbu? - Vrlo rado.
Rendelés	Ja molim sok./Molim vas, juhu i mijesanu salatu./Zelimo stol za dvoje.
Meghívás és arra reagálás	Idemo na sladoled? - Idemo.
Kínálás és arra reagálás	Zelite li stogod popiti? - Da, svakako.
Reklamálás	Dobar dan Oprostite, ... nije svjeze.
Tanácskérés, tanácsadás	Sto ce biti ako...
Figyelmeztetés	Oprezno.
Engedély kérése, megadása, megtagadása	Trazim ... dozvolu. - Dajem vam...
Segítségkérés és arra reagálás	Gdje mogu...?/Kako cu najbrze...?
Segítség felajánlása és arra reagálás	Hoces li je poslusati? - Vrlo rado.

Interakcióban jellemző kommunikációs szándékok (kommunikációs stratégiák)

Kommunikációs szándékok	Példa
Visszakérdezés, ismétléskérés	Nismo vas vidjeli. - Niste me vidjeli, je li?
Nem értés	Ne poznajem.../Ne razumijem...
Betűzés kérése, betűzés	Slovo po...
Felkérés lassabb, hangosabb beszédre	Ma, govori vec jednom
Beszélési szándék jelzése	Sto mislite.../Digni prst
Téma bevezetése	Bio je to.../Kad je...
Témaváltás	Samo ti pricaj.
Félbeszakítás	Ma pusti to/Molim te najprije...
Megerősítés, igazolás	Ipak nije tako strasno.
Körülírás	Medutim, kako...
Példa megnevezése	Na primjer, cizme ljeti
Beszélgetés lezárása	Brzo, potrcimo/Daj, idemo/Dogovoreno.

4. ISMERETKÖRÖK, NYELVTANI SZERKEZETEK, SZÓKINCS

A következő táblázat a nyelvoktató ill. kétnyelvű Kerettanterv horvát nyelvi mellékletére épül. A lista a felsorolás természetéből adódóan nem lehet teljes. A középszintre vonatkozó ismeretkörök, témák tájékoztató jellegűek. Az adott nyelvtani formákat egy-egy példával illusztráltuk. A leíró nyelvtani szerkezetek aktív használata várható el a vizsgázótól. A receptív készséget mérő vizsgarészekben használt szövegekben előfordulhatnak a listán nem szereplő szerkezetek is, ezek azonban nem képezik a mérés részét.

Emelt szinten a mai horvát köznyelvben előforduló valamennyi nyelvi szerkezet ismerete a felismerés szintjén elvárható. A listán szereplő szerkezetek aktív ismeretét célzottan a nyelvhasználati vizsgarészben mérjük.

KÖZÉPSZINT

Téma, szerkezet	Példa
I. FONETIKA, ÍRÁS, HELYESÍRÁS	
A beszédhangok képzése és csoportosítása.	otvornici, zatvornici; c i c
Hangtani törvények.	palatalizacija, sibilizacija
Hangsúly, intonáció.	kratki, dugi, silazni, uzlazni
Alapvető helyesírási szabályok.	fonoloski, etimoloski; tiskana i pisana slova
II. A SZÓKINCS	
A szóképzés	<i>mladost, putic</i>
A szóösszetétel	<i>gradonacelnik, jugoistok</i>
Szórövidülés, mozaikszó	<i>auto, HNK, PTT, UNESCO/Unesco</i>
III. A SZÓFAJOK	
A FŐNÉV	
A főnév neme.	imenice muskoga-, zenskoga- i srednjega roda
A főnév száma.	cvijet-cvijetovi; mraz; vrata
A főnév fajtái	
A főnévragozás	
A főnévragozás rendhagyó esetei.	
A MELLÉKNÉV	
A melléknév ragozása.	crven konj - crveni konj
A melléknév fokozása.	lak - laksi - najlaksi
A NÉVMÁSOK	
A személyes névmás.	ja, ti, on...
A visszaható névmás.	<i>Sebe</i>
A birtokos névmás.	moj, tvoj, njegov...
A kérdő/vonatkozó névmás.	tko, sto, koji
A határozatlan/tagadó/általános névmás	netko, nesto, nekakav; nitko; itko
A SZÁMNEVEK	
A tőszámnév.	jedan, jedna, jedno
A sorszámnév.	Prvi camac
A gyűjtőszámnév.	<i>Trojica; troje</i>
A határozatlan számnév.	
AZ IGE	
Az igenevek világa.	Dati, dici; citao - citala - citalo; ziveci, dozivjevsi
Az igeragozás.	
Az igeidők.	citam, citao sam, (ja) cu citati
Az igemódok.	Citaj, (ja) bih citao
A HATÁROZÓSZÓK	Ovdje, sada, zato, ovako, ovoliko, dakle
AZ ELŐLJÁRÓSZÓK	
Tárgyesettel.	<i>Mimo</i>
Birtokos esettel.	<i>Bez</i>
Részeshatározós esettel.	<i>K</i>
Eszközhatározós esettel.	<i>Pod</i>

Téma, szerkezet	Példa
Elöljárós esettel.	<i>O</i>
A KÖTŐSZÓK A MONDATOKBAN	
AZ INDULATSZÓK	<i>Ej, bum</i>
A MÓDOSÍTÓSZÓK	
IV. MONDATTAN	
A mondatok írásjelei.	
Az egyszerű mondat.	
Az állítmány és az alany	Hocu uciti. Mladi su sretni.
A tárgy	Djecak pise pismo majci.
A határozó. A határozók helyes használata.	Bio sam s prijateljem u lovu.
A jelzők.	Treci mjesec vratio se Joza.
Az értelmező.	U srcu zemlje Istre ima neko cudno brdo.
A mondat szerkezetei.	
Az alárendelt összetett mondat.	Ispricat cu ti sto sam dozivio.
A mellérendelt összetett mondat.	Nebo se razvedrilo, ali je sunce vec zapalo.
V. SZÖVEGTAN	
Szövegfajták. Közéleti-munkahelyi szövegtípusok.	Zivotopis/autobiografija, prikaz, uputa/instrukcija
VI. STILISZTIKA	
Stílusrétegek. Stílusárnyalatok.	Knjizevnomjetnicki-, znanstveni-, administrativni-, novinarski-, razgovorni stil
Az ifjúsági nyelv.	Ulicarski-, dacki-, sportski zargon
VII. A HORVÁT NYELV EREDETE	
A nyelvrokonság.	Juznoslavenski jezici
A nyelvjárások.	<i>Cakavsko, stokavsko i kajkavsko narjecje</i>
A nyelvújítás.	<i>Gaj i ilirci</i>
A horvát nyelv új fejleményei.	Razgovorni jezik

EMELT SZINT

Minden, ami középszinten, továbbá

Téma, szerkezet	Példa
I. EMBER ÉS NYELV	
A nyelvek sokfélesége. A horvát írás története.	Indoeuropiski jezici, staroslavenski jezici; glagoljica
II. A HORVÁT NYELV TÖRTÉNETE	
Nyelvemlékek.	Bascanska ploca
A horvát nyelv történetének fő szakaszai. Egy nyelvtörténeti korszak jellemzése.	Jezik hrvatske renesansne knjizevnosti. Jezik barokne knjizevnosti. Jezik kajkavske knjizevnosti.
Írók nézetei a nyelvről.	
III. NYELV ÉS TÁRSADALOM	
A mai horvát nyelv rétegződése. A nyelvi norma. A köznyelv és a nyelvjárások. Egy magyarországi horvát nyelvjárástípus jellemzése.	zargoni/argo/sleng/satrovacki
Egynyelvű- és rétegnyelvi szótárak ismerete.	<i>Vladimir Anic: Rjecnik hrvatskoga jezika</i>
A kisebbségi nyelvhasználat társadalmi jelentősége. A kétnyelvűség.	
A tömegkommunikáció leggyakoribb műfajai.	strip, radio, kazaliste, film, televizija
III. A NYELVI SZINTEK	
Hangtani törvények.	nepostojano a, nepostojano e, vokalizacija, navezak, jotacija, jednacenje sumnika po zvucnosti, jednacenje zatvornika po mjestu tvorbe, gubljenje suglasnika, smjenjivanje -ie-je-e-i
A szóképzés. A szóalkotás ritkább módjai.	Sufiksalna tvorba, refiksalna tvorba trziste, kukuruziste
A főnévragozás egyes rendhagyó esetei.	

Téma, szerkezet	Példa
Az ige.	Govorih, govorah, govorivsi, govoren, bijah/bjeh/bio sam govorio
A tárgy.	Indirektni-, prijedlozni objekt: Pripovijeda se i o zmaju. U 15. stoljecu zemlje su bile poharane od Turaka.
A határozó.	Prilozne oznake: posljedice, pogodbe, dopustanja i izuzimanja
A mondatok osztályozása.	Neoglagoljena recenica, recenica s neizrecenim subjektom, besubjektna recenica
A mellérendelt összetett mondat.	iskljucne, zakljucne
Az alárendelt összetett mondat.	posljedicne, dopusne
A többszörösen összetett mondat.	
A mondat hangsúly-, szünet-, hanglejtés- és szórendi viszonyai.	
IV. KOMMUNIKÁCIÓ	
A kommunikációs folyamat tényezői.	
A vizuális és a nyelvi kommunikáció.	
A testbeszéd és a szóbeli megnyilatkozás viszonya.	
V. SZÖVEG és SZÖVEGTÍPUSOK	
A szöveg szóban és írásban	
A szöveg jelentése	
Szövegfonetikai eszközök	intenzitet, ton, tempo, pauza
Az ismeretközvetítő CD-ROM és az internet	
VI. KÖZLÉSMÓDOK és MŰFAJOK	
Hagyományos és új műfajok.	ismo, strip, telefon, radio, film, televizija
A tömegkommunikáció nyelvi és nem nyelvi tényezői.	obavijest, vijest, fotovijest, oglas, reklama
A tanulás tipikus szövegei.	problem, rjesavanje, prijedlog tvrdnja, dokazi, prihvacanje
VII. RETORIKAI MŰFAJOK	
A nyilvános beszéd, a közszereplés főbb nyelvi és viselkedésbeli kritériumai	
A megtervezett szöveg	

Szókincs

A szókincs mennyisége és minősége meghatározó eleme a nyelvtudásnak.

A vizsgázó szókincse minőségében és mennyiségében legyen elég ahhoz, hogy az adott szinten elvárt módon és minőségben

- meg tudja valósítani a kommunikációs szándékait szóbeli és írásbeli közlésekben, mindennapi és elvontabb témákban;

- meg tudja érteni a mások által alkotott írásbeli vagy szóbeli közléseket.

A vizsga szókincsének alapjául a horvát standard nyelv szolgál. Speciális tájnyelvi szavak, csoportnyelvi szavak és szakszavak produktív ismerete csupán a kijelölt irodalmi szemelvények esetében követelménye a vizsgának. A vizsgázónak tudnia kell használni olyan kompenzációs stratégiákat is, melyek a kommunikáció sikeres fenntartása érdekében alkalmazhatók. Például egyes szavak ismeretének hiányában a vizsgázó közlési nehézségeit úgy hidalhatja át, hogy az adott lexikai elemet körülírja vagy a regionális, ill. helyi nyelvjárás birtokában nyelvjárási elemekkel helyettesíti. Hallott és olvasott szövegnél az ismeretlen szavak jelentésének megértése érdekében olyan stratégiákat használ, mint pl. jelentés kikövetkeztetése a szövegösszefüggésből.

HRVATSKI JEZIK

(Nastava jezika u predmetnoj nastavi)

UVOD

Cilj maturalnog ispita iz hrvatskog narodnosnog jezika u predmetnoj nastavi

Buduci da je glede opisa ispitnih zahtjeva u svezi s jezicima, odnosno u svezi s mjerenjima jezičnih razina mjerodavan jezični opis Europskog savjeta - za srednji stupanj: B1 - B2, za visji stupanj: B2 - C1, za narodnosni - pa tako i hrvatski jezik su na oba stupnja odlucujuci elementi razumijevanje teksta te djelatnosti i sposobnosti pismenog i usmenog stvaranja teksta.

Struktura ispita

Ispit se sastoji od *pismenog i usmenog* dijela.

Glavninu ispita cinu mjerenje 4 osnovne sposobnosti: razumijevanje procitanog teksta, razumijevanje slusanog teksta, vjestina govorenja i vjestina pisanja.

Sveukupan broj bodova daje sliku o kandidatovoj komunikativnoj kompetenciji u materinskom (stranom) jeziku. Za primjenu komunikativne kompetencije korisnik mora imati odgovarajuci fond rijeci i mora poznavati strukturu jezika.

Komunikativna kompetencija omogucuje korisniku da razumije i stvara pisane i govorne tekstove i priopcenja koji se sreću u stvarnom zivotu.

Uspjesnost komunikacije, medutim, ne ovisi samo o gramatickom oblikovanju priopcenja, vec o tome da li je dato priopcenje ucinjeno na odgovarajucem mjestu, u odgovarajucem vremenu, u odgovarajucem stilu:

- jezična kompetencija
- sociolingvistička kompetencija
- tekstualna kompetencija
- strateska kompetencija
- sociokulturna kompetencija.

Kandidat mora poznavati kulturnu povijest Hrvata u Madarskoj, osobitosti njihovog jezika, aktualna pitanja manjine. Na osnovi procitanog mora znati samostalno reagirati na zakljucke koji su formulirani u beletristicim tekstovima razlicitih vrsta i realisticih razdoblja.

Ispit se na oba stupnja sastoji od 5 dijelova:

- razumijevanje procitanog teksta
- jezična pravilnost
- razumijevanje slusanog teksta
- vjestina pisanja
- vjestina govorenja.

I. OPIS I DETALJNI ZAHTJEVI MATURALNOG ISPITA

1. Sposobnosti i vrste tekstova

	ZAHTJEVI	
	Srednji stupanj	Visi stupanj
1.1 Razumjevanje procitanog teksta	Sposobnosti: Kandidat je sposoban - razumjeti bit, poruku teksta, - razumjeti i slijediti misaoni slijed teksta - razumjeti kljucne informacije (osobe, vrijeme, mjesto, smjer, kolicina) - razdvojiti bitne od nebitnih	Kandidat je sposoban za ono sto je navedeno kod srednjeg stupnja, nadalje - sposoban je razumjeti sekundarni smisao teksta

	ZAHTEVI	
	Srednji stupanj	Visi stupanj
	<p>informacija,</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumjeti argumente za i protiv datog stanovista, - potraziti podatak-informaciju za razumijevanje cilja, - razumjeti tekst do komunikativne funkcionalnosti detalja, - primijeniti razne strategije citanja (npr. prepoznati znacenje nepoznatih rijeci), - razlikovati cinjenicno priopcenu informaciju od misljenja, - prepoznati i razumjeti kompoziciju razlicitih tekstova. 	
	<p>Vrste tekstova:</p> <ul style="list-style-type: none"> - funkcionalni tekstovi (npr.: jelovnik, red voznje, programi, uputstvo za uporabu, tiskanica, katalog, vozna karta, natpisi, prometni propisi, oglasi, opisi proizvoda, turisticke ponude, preporuke za film i knjige), - pisma, - novinski clanci, - znanstveno-popularni tekstovi opcepoznatih tema, - knjizevni tekstovi (npr.: pripovijetka, pjesma, pripovijest, putopis, roman, drama), - e-mail i ostalo 	<p>isto, nadalje</p> <ul style="list-style-type: none"> - kriticki napisi.
1.2 Jezicna pravilnost	<p>Sposobnosti: Kandidat je u stanju</p> <ul style="list-style-type: none"> - ukljuciti osnovne gramaticke konstrukcije u recenicu (prepoznavanje, dopuna, ostvarenje), - ukljuciti osnovne leksicke elemente u recenicu (prepoznavanje, dopuna, ostvarenje), - točno upotrijebiti osnovne gramaticke i lexicke konstrukcije u jednostavnijim tekstovima. 	<p>Kandidat je u stanju</p> <ul style="list-style-type: none"> - ukljuciti raznovrsne gramaticke konstrukcije u recenice (prepoznavanje, dopuna, ostvarenje), - ukljuciti raznovrsne lexicke elemente u recenice (prepoznavanje, dopuna, ostvarenje), - točno jezicno upotrijebiti gramaticke i lexicke konstrukcije i u kompleksnijim tekstovima.
1.3 Razumijevanje slusanog teksta	<p>Kandidat je u stanju</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumjeti bit, cjelovitu poruku teksta, - razumjeti i slijediti misaoni slijed teksta, - razumjeti kljucne informacije (npr.: lica, vrijeme, mjesto, smjer, kolicina, razlog), - razumjeti potrebne cinjenicne informacije za razumijevanje cilja, - primijeniti razlicite strategije razumijevanja (npr.: zakljucivanje o znacnju nepoznatih rijeci na temelju konteksta). 	<p>Kandidat je u stanju izvršiti navedeno kod srednjeg stupnja, nadalje</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumjeti argumente za i protiv datog stajalista, - prepoznati ton teksta, - zakljuciti o odnosu među govornicima.

	ZAHTJEVI	
	Srednji stupanj	Visi stupanj
	<p>Vrste tekstova:</p> <ul style="list-style-type: none"> - javna priopćenja, priopćenja (npr: na kolodvoru, u zračnoj luci, u robnoj kuci), - na telefonu snimljeni tekstovi (npr.: telefonska sekretarica, službe informiranja: stanje na cestama, radno vrijeme, red voznje), - uputstva (npr.: na ulici, u zračnoj luci, na kolodvoru, u pristanistu), medijska priopćenja (npr.: vremenska prognoza, najava programa, kratka vijest), - razgovori, telefonski razgovori, - reportaze, intervjui, - izvjesca, predavanje, - znanstveno-popularni tekstovi o općim temama, - kazališne predstave, opere, - igrani filmovi, dokumentarni filmovi, - koncerti; narodne pjesme, slageri, - sportski prijenosi. 	<p>isto, nadalje</p> <ul style="list-style-type: none"> - znanstvena predavanja, - okrugli stolovi, - diskusije.
1.4 Sposobnosti (vještina) pisanja	<p>Sposobnosti:</p> <p>Kandidat je u stanju</p> <ul style="list-style-type: none"> - u datim situacijama i ulogama ocitavati se, odnosno ostvariti date komunikacijske namjere (Vidi dio s naslovom Komunikacijske situacije i namjere!) - pisati tekstove različitih vrsta na teme koje su date u poglavlju Tematski krugovi, - napisati koherentne tekstove (s ukazivanjem prema naprijed i nazad, osnovnim sinonimima i veznicima), - svoje mišljenje logično i sukladno zahtjevima date vrste teksta složiti, odnosno svoj pismeni uradak prikladno sagraditi i rasclaniti, - sukladno vrsti teksta, namjeri priopćenja i odnosa prema onome kome se upućuje - izabrati odgovarajući stil i ton, - stvoriti pismeni tekst koji je u skladu s formalnim zahtjevima date vrste teksta, - tako se izraziti da njegove eventualne gramatičke netočnosti i uporaba riječi ne sputavaju razgumijevanje. 	<p>Kandidat je u stanju</p> <ul style="list-style-type: none"> - stvoriti tekst zahtjevnijih recenčnih konstrukcija pogodnih za priopćenje složenijeg misaonog slijeda, - sukladno složenijem misaonom slijedu zahtjevno složiti tekst, - svoje misli jezično točno formulirati, - svoje stajalište, sustav argumenata dosljedno, složeno, nijansirano obrazložiti.
	<p>Vrste tekstova:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pukočka, podsjetnik. - kratko priopćenje osobne naravi, 	<p>isto, nadalje</p> <ul style="list-style-type: none"> - pisma citatelja, - stvaranje tekstova tipa eseja književne

	ZAHTEVI	
	Srednji stupanj	Visi stupanj
	<ul style="list-style-type: none"> - zabiljeska u dnevnik, - cestitka, brzojav, - pozivnica, - privatno pismo, sluzbeno pismo, - autobiografija, - natjecaj, - zamolba, - clanak za skolske novine, - pokretanje rasprave, istupanje u raspravi, - argumentiranje, prikaz-komentar. 	<ul style="list-style-type: none"> i neknjizevne tematike, - izrazavanje raspolozenja i misljenja iniciranih umjetnickim djelima
1.5 Govorne svjestine	<p>Sposobnosti</p> <p>Kandidati je u stanju</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocitovati se u datim situacijama i ulogama, odnosno ostvariti date komunikacijske namjere (Vidi poglavlje <i>Komunikacijske situacije i namjere</i>), - sudjelovati u razgovoru o zadanim temama (vidi dio teksta pod naslovim <i>Tematski krugovi!</i>) - svoje misljenje iznijeti razumljivo i suvislo, - govoriti tako da njegova artikulacija, intonacija i tempo govora ne sputavaju razumljivost, - primijeniti jednostavne komunikacijske strategije, (npr.: iniciranje/nastavak razgovora; primanje/predaja informacija, jednostavne kompenzacijske strategije), - primijeniti u govoru osnovna pravila uljudenosti u jeziku (formalan/informalan), - tako se izraziti da njegove eventualne gramaticke i leksicke netocnosti ne sputavaju razumijevanje, - formalno ispravan prikaz dozivljaja procitanog, osobnog stava, - tekstu vjerna izvedba napamet naucenog. 	<p>Kandidat je u stanju uciniti navedeno kao kod srednjeg stupnja, nadalje</p> <ul style="list-style-type: none"> - svoje misli izraziti nijansirano, - svoja stajalista, sustav argumentacije priopciiti dosljedno, kontinuirano, slozeno, - adekvatno slozenijem misaonom slijedu govoriti zahtjevnijim recenicnim konstrukcijama, - govoriti takvom artikulacijom, intonacijom i tempom da govor bude razumljiv, - primijeniti raznovrsne komunikacijske strategije (npr.: djelotvorna primjena kompenzacijskih strategija), - svoje misli s gramatickog gledista priopciiti točno, - temi adekvatna samostalna primjena moralnih, estetskih, stilistickih, metrickih i jezicnih pojmova, - definiranje i usporedba pojmova i u povijesnim kontekstima.

2. TEMATSKI KRUGOVI

Sadržajni dio maturalnog ispita cine dolje navedeni tematski krugovi. Zadaci se tematski zasnivaju na njima. Taj je popis, respektirajuci preporuke Okvirnog programa, sadrzi detaljnu razradu tematskih krugova navedenih u opcim zahtjevima maturalnog ispita za srednji i visi stupanj. Bez namjere da bude cjelovit i konacan, popis sadrzi istaknute autore, karakteristicne teme i motive starije, novije i recentne hrvatske knjizevnosti. Kratki izvodi i memoriteti koji predstavljaju hrvatsku knjizevnost, njena rubna podrucja, odnosno regionalnu kulturu - organski se nadovezuju na pojedine tematske cjeline i pomazu obradu u cijem je sredisu tekst. Neka ucenik na srednjem stupnju za domacu

lektiru obradi po jednu novelu i jedan kraci roman u izvorniku, a na visem stupnju po jedno reprezentativno djelo datog razdoblja. Tematski krugovi navedeni kod srednjeg stupnja vrijede i za visi stupanj.

	ZAHITJEVI	
	Srednji stupanj	Visi stupanj
2.1 Osobne veze i odnosi, obitelj:	<ul style="list-style-type: none"> - osoba, autobiografija i vaznije zivotne postaje (prekretnice) kandidata - svakodnevnica obiteljskog zivota, kucni poslovi - osobni planovi - roman hrvatskog realizma (izvodi) <i>Ante Kovacic: U registraturi,</i> <i>Josip Kozarac: Mrtvi kapitali,</i> <i>Vjenceslav Novak: Posljednji Stipancici.</i> - dijelovi iz djela Ivana Brlic-Mazuranic: <i>Price iz domovine</i> - dječje pjesme Zvonimira Baloga, Luke Paljetka, Vesne Parun - napamet: <i>dječje pjesme</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - uloga obitelji u zivotu pojedinca i u društvu - podjela poslova u obitelji, uloge u obitelji, suzivot generacija - roman Josipa Kozarca: <i>Mrtvi kapitali</i> - dijelovi iz zbirke pripovjedaka Ksavera Sandora Gjalskog: <i>Pod starim krovovima</i> - Ivana Brlic-Mazuranic: <i>Cudnovate zgode segрта Hlapica</i> - iz kratke proze Frana Mazuranica
2.2 Covjek i društvo	<ul style="list-style-type: none"> - vanjska i unutarnja karakterizacija druge osobe - krug prijatelja - svijet onih iznad deset godina: veze s vrsnjacima, sa starijima - zenske i muske uloge - blagdani, obiteljski blagdani - odijevanje, moda - kupovina usluge - slicnost i razlicitost među ljudima - <i>portret Vladimira Nazora, njegove pripovijesti na temu mladosti</i> - <i>hrvatska generacija u trapericama: dijelovi iz romana Alojza Majetica, Zvonimira Majdaka</i> - <i>pjesme Dragutina Tadijanovica</i> - clanci obiteljskih tjednika u boji - napamet: <i>jedna Tadijanoviceva pjesma</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - kvalitet i vaznost ljudskih odnosa (prijateljstvo, ljubav, brak) - pobuna ili prilagodba; trazenje putova onih iznad 10 godina - predrasude, društveni problemi i njihovo rjesavanje - znacaj blagdana u zivotu pojedinca i u društvu - odijevanje kao izraz društvene pripadnosti - potrosacko društvo, promidzbene poruke - društvene norme ponasanja - pjesme Silvija Strahimira Kranjcevic - napamet: <i>jedna Kranjcevicova pjesma</i>
2.3 Nasa okolica	<ul style="list-style-type: none"> - dom, mjesto prebivalista (prikaz sobe, stana, kuce) - znamenitosti u mjestu prebivalista, usluge, mogucnosti razonode - usporedba gradskog i seoskog nacina zivota - biljni i zivotinjski svijet nase okolice - zastita okolice nase uze sredine: Sto mozemo ciniti za nasu okolinu, kako ocuvati prirodu? - vrijeme - <i>odlomci povijesnih romana Augusta Senoe</i> - <i>opis krajolika Josipa Kozarca</i> - <i>odlomci pripovijesti Ksavera Sandora Gjalskog</i> - <i>knjizevnost Hrvata u Madarskoj: Stipan Blazetin, Marko Dekic, Jolanka Tisler</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - problemi razvoja mjesta prebivalista i njegove okolice - sklad covjeka i prirode - mogucnosti i problemi zastite okolisa - roman Augusta Senoe: <i>Zlatarevo zlato</i> - odlomci iz pripovijesti Vladimira Nazora - dijalektalna pjesma Balote, Domjanica i Nazora - pejzazne pjesme Vladimira Vidrica - pjesnistvo Augusta Cesarca i Tina Ujevic - hrvatsko naivno slikarstvo - napamet: <i>narodne pjesme, jedna pjesma A. Cesarca</i>

	ZAHTRAJEVI	
	Srednji stupanj	Visi stupanj
	- <i>karakteristicni primjerci regionalnog pjesnistva</i>	
2.4 Skola	<ul style="list-style-type: none"> - predstavljanje svoje skole (osobitosti, npr.: strucno usavršavanje, odjeli) - nastavni predmeti, raspored sati, interes, skolski rad - ucenje jezika, uloga i vaznost znanja jezika - dogadaj skolskog zivota koji se ne vezuju uz ucenje, skolske tradicije - <i>kulturno i knjizevno nasljede mjesta i regije</i> - <i>regionalna televizija, tekstovi pjesama, pojavnost adaptacije</i> - <i>elektronske vrste populiziranja knjizevnosti</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - tipovi skola i skolskih sustava u Madarskoj i u drugim drzavama - slicni dogadaji i tradicije u inozemnim skolama - biseri slikarstva hrvatskog realizma - hrvatski omladinski roman (ulomci) - moderni strip
2.5 Svijet rada	<ul style="list-style-type: none"> - ucenicki rad, zaposljavanje preko ljeta - izbor zanimanja, nastavak skolovanja ili zaposlenje - <i>prosvjetiteljstvo u Hrvata. Ulomci iz djela Titusa Brezovackog, Andrije Kocica Miosica, Matije Petra Katancica, Matije Antuna Reljkovica</i> - <i>portret i pjesme Petra Preradovica</i> - <i>kratki romani Augusta Senoe (ulomci)</i> - <i>napamet: jedna pjesma P. Preradovica</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - mogucnosti i uvjeti zaposljavanja u domovini i u drugim drzavama, popularna zanimanja - istaknuta djela hrvatskog graditeljstva
2.6 Nacin zivota	<ul style="list-style-type: none"> - dnevni red, dnevni raspored poslova - zdrav nacin zivota (pravilna i nepravilna ishrana, uloga tjelesne aktivnosti u ocuvanju zdravlja, njega tijela) - obicaji u obitelji u svezi s ishranom - jela, omiljena jela - ishrana u skolskom restoranu, u restoranima; samoposlugama - cesta oboljenja, povrede, nesrece - liječenje (kucni liječnik, specijalist, bolnice) - <i>hrvatska narodna poezija</i> - <i>hrvatska renesansa. Drama Marina Drzica (ulomci)</i> - <i>hrvatski barok. Fragmenti djela Ivana Gundulica</i> - <i>suvremena hrvatska knjizevnost. Ulomci iz proze Pavla Pavlicica</i> - <i>napamet: jedan monolog Marina Drzica</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - obicaji uz jelo u nasoj domovini i u drugim drzavama - specijaliteti u nasoj domovini i u drugim drzavama - uvjeti i vaznost kulturne ishrane - bolesti ovisnika - alternativno liječenje - komedija Marina Drzica: Dundo Maroje
2.7 Slobodno vrijeme, obrazovanje, razonoda	<ul style="list-style-type: none"> - zanimanje u slobodno vrijeme, hobiji - kazaliste, kino, koncert, izlozba itd. - sport, omiljeni sport, sport u skoli - citanje, radio, televizija, video, racunalo, Internet - dogadaji u kulturi 	<ul style="list-style-type: none"> - znacaj slobodnog vremena u zivotu covjeka - uloga umjetnosti u svakodnevicu - rekreacijski sport, vrhunski sport, opasni sportovi - uloga i utjecaj knjiga, medija, Interneta

	ZAHTEVI	
	Srednji stupanj	Visi stupanj
	<ul style="list-style-type: none"> - hrvatska renesansa. Dubrovnicki petrarkisti - hrvatski romantizam. Pjesme Stanka Vraza - razdoblje hrvatskog modernizma. Portret i pjenistvo Antuna Gustava Matosa - sredstva za postizanje efekata u djelima popularne knjizevnosti - napamet: jedna renesansna pjesma i jedna pjema S. Vraza ili A. G. Matosa 	<ul style="list-style-type: none"> - jedna pripovijest Antuna Gustava Matosa - rasclamba suodnosa tema i knjizevne vrste, odnosno knjizevne vrste i kompozicije - intelektualne i duhovne motivacije citanja knjizevnosti - ocjena masovne kulture
2.8 Putovanje, turizam	<ul style="list-style-type: none"> - prometna sredstva, mogucnosti prometa, javni promet - ljetovanja u domovini, u inozemstvu - pripreme za putovanje, planiranje i organiziranje putovanja - prednosti i nedostaci pojedinacnog i grupnog putovanja - Portret Marina Drzica - knjizevnosti ilirizma. Ivan Mazuranic: Smrt Smail-age Cengica (ulomci) - Tipicne knjizevne vrste hrvatske knjizevnosti. Putopis. Fragmenti iz djela Antuna Nemcica: Putositnice - Petar Preradovic: Putnik - nekoliko istaknutih dokumenata hrvatsko-madarskih knjizevnih veza - napamet: krilatice iz djela Ivana Mazuranica 	<ul style="list-style-type: none"> - utjecaj motorizacije na okolis i drustvo - znacaj turizma - Ivan Mazuranic: Smrt smail-age Cengica - kronoloski pregled pojava iz kruga knjizevnosti - povijest knjizevnosti kao povijest citatelja - izbor iz djela svjetski poznatih hrvatskih autora animiranih filmova - dokumentarni filmovi na temu putovanja
2.9 Znanost i tehnika	<ul style="list-style-type: none"> - popularne grane znanosti, znanstveno-popularna djelatnost - uloga tehnickih sredstava u svakodnevicu - hrvatski ekspresionizam. Pjesme Antuna Branka-Simica - zivotni put Miroslava Krleze. Ulomci iz proze M. Krleze - pjesme suvremenih pjesnika 	<ul style="list-style-type: none"> - pozitivni i negativni utjecaji razvoja znanosti i tehnologije na drustvo i covjecanstvo - prikaz po jednog primjera intertekstualnosti postmoderne knjizevnosti - jedna pripovijest Morislava Krleze - suvremena hrvatska drama

3. KOMUNIKACIJSKE SITUACIJE I NAMJERE

3.1 Komunikacijske situacije

Kandidat se u sljedecim situacijama, odnosno ulogama na obje razine moze ocitovati usmeno i/ili pismeno.

Situacija	Uloga
U robnoj kuci, u trgovini, na trznici	kupac
U obitelji, kod obitelji, u drustvu pijatelja	domacin, gost
U restoranu, u kavani, u gostionici	gost, clan drustva
U uredima, na policiji	stranka, gradanin
U hotelu za mlade, u kampu,	gost
U pansionu, u hotelu	

Situacija	Uloga
U skoli	ucenik, skolski kolega
U kulturnoj ustanovi	gost, posjetitelj, clan drustva
Na sportskom objektu, u klubu	
Na granicnom prijelazu	turist
Kod lijecnika	bolesnik, medicinsko osoblje
U objektu za uslužnu djelatnost (frizer, turistička agencija, blagajna, benzinska crpka, banka, posta, postolar, ljekarna itd.)	stranka
Na radnom mjestu u vrijeme raspusta	uposlenik
Orijentiranje na ulici, na putu	stanovnik mjesta, turist
Telefonski razgovor	osoba koja zove, osoba koja je nazvana
Na sredstvima javnog prijevoza (na vlaku, u autobusu, na tramvaju, u taksiju, na zrakoplovu, na brodu	putnik, suputnik

3.2 Popis komunikacijskih namjera

Tabela sadri one komunikacijske namjere cija se jezicna realizacija moze ocekivati na ispitu srednjeg stupnja. Popis se nadovezuje na komunikacijske namjere nabrojene u Okvirnom planu. Primjere za pojedine komunikacijske namjere sakupili smo bez namjere da to bude cjelovito i konacno.

Između dviju razina postoji razlika u kvaliteti i kvantiteti. Kandidati na visoj razini moraju, u odnosu na srednju razinu, ostvariti više komunikacijskih namjera, odnosno moraju se izrazavati zahtjevnije i nijansirane. Na primjer izrazavanje hvala na srednjem stupnju: Hvala; a na visem stupnju: Hvala vam lijepa./Mного vam hvala.

Niz komunikacijskih strategija navedenih u posljednjoj grupi nije cjelovit, treba ga tretirati samo kao prijedlog.

Komunikacijske strategije potrebite za ostvarivanje drustvenih veza

Komunikacijske namjere	Primjer
Oslovljavanje i reagiranje na oslovljavanje	Jeste li vi ... - Jesam. O, zdravo! /Ej, bog ...
Pozdravljanje, otpozdravljanje i reagiranje na to	Dobro jutro!/Dobar dan!/Dobra vecer!/Laku noc! - Dovidjenja! Dobro dosli! Zdravo!/Bog!/Pusa.
Predstavljanje sebe, predstavljanje nekog drugog i reagiranje na to	Zovem se.../On je ... - Drago mi je.
Oslovljavanje pri telefoniranju, predstavljanje, molba druge osobe, otpozdravljanje i reagiranje na to	Tko je na telefonu? - Ana ovdje. Nazvati cu poslije./Nazvali ste pogresan broj.
Oslovljavanje u pismu, oprastanje	Dragi Gospodine.../Draga Gospodo../Draga Ana, - Srdacan pozdrav/Lijep pozdrav/S postovanjem/Sretno!
Slanje usmenog pozdrava	Sve vas voli.
Propitivanje o tome kako je netko i reakcija na to	E, zdravo, sto je novo?/Bog, brate, kako si? - Ja sam izvrsno.
Zahvala i reagiranje na to	Hvala./Molim.
Trazenje oprostjenja i reagiranje na to	Oprostite, molim vas. - Molim, nema na cemu.
Cestitke, dobre zelje i reagiranje na to	Cestitam!/Sretan rodendan!/Sretan Bozic!/Sretnu Novu Godinu!

Komunikacijske namjere za izraz osjecaja

Komunikacijske namjere	Primjer
Zahvala	Mного vam hvala.
Zaljenje, razocarenje	Zalim./Zao mi je./Nazalost, ja imam problema sa ...
Radost	Jako se radujem./Drago mi je./Veselim se.
Zadovoljstvo, nezadovoljstvo	Meni se posebno sviđa./Ne sviđa mi se.

Komunikacijske namjere	Primjer
Cudenje	Sto kazes? Stade mi dah.
Nada	Nadam se.../Mislim, da bi moglo biti zabavno./Sve se ipak rjesava.
Strah, zabrinutost	Njih ce najvise.../To mi zadaje brige.
Tuga, ogorcenost	Tuga za ...
Srditost	Gnjavaza!/Opet buka!
Sucut	Primate sucut.

Komunikacijske namjere koje sluze za osobno drzanje i izrazavanje misljenja

Komunikacijske namjere	Primjer
Trazenje misljenja i reagiranje na to, izrazavanje misljenja	Sto vam je misljenje? - Po mom misljenju ...
Interes, indiferentnost	Mene zanima.../Mene ne zanima...
Dopadanje, nedopadanje	Jako mi se dopada./Svida mi se. - Ne svida mi se.
Priznavanje i nepriznavanje necije istine	U pravu si. - Nisi u pravu.
Suglasnost, neslaganje	Slazem se./Potpuno se slazem s vama. - Ne slazem se s takvim ponasanjem.
Odobranje, zamjeranje	To je lijepo./Pametno./Bas dobro!/Tocno. - Ne pravi se ..
Zamjeranje, odbijanje zamjeranja	Moram priznati./Dosta pricanja. - Nije tako.
Izrazavanje priznanja, pohvale i reagiranje na to	Ukusno./Ukusno je.
Indiferentnost	Nije vazno.
Obecanje	Odmah cu provjeriti.
Volja, namjera, plan	Pozivam vas na pice. Moze?
Zelja	Zelim razgovarati o.../Htjeli bismo se raspitati za.../Povratom poste cekujem...
Sposobnost, mogucnost, potreba, obveza	Mogli bismo...
Izvjesnost, neizvjesnost	I ja sam dobio takav dojam. - Ne mogu o tome govoriti.
Preferencija, izrazavanje podrucja interesa, odnosno iskazivanje interesa za njih	Volim citati./Zanima me... . Sto vas zanima?
Kritika, prigovor	Apsolutno to ne odobravam! /Zasto se nisi vratio?/Zasto si zaboravio?

Komunikacijske namjere u svezi s razmjenom informacija

Komunikacijske namjere	Primjer
Imenovanje stvari, osoba	To je njegovo racunalo./Ona je moja prijateljica.
Opis stvari, događaja	Stan se nalazi blizu parka u katnici./Zelim iznenaditi svoje..
Trazenje informacija	Gdje je .../Sto je.../Koliko je...
Potvrđan ili negativan odgovor	Da./Ne.
Znanje, neznanje	Nije to jednostavno.
Odbijanje odgovora	Tu temu ne volim.
Izvjesnost, neizvjesnot	Pa, ja ne znam.
Poznavanje, nepoznavanje	Znate li...
Pretpostavka	Kad bih ja imala...
Sjecanje, zaboravljanje	Sjecam se./Zaboravio sam ti reci.
Argumentiranje (razlog, cilj)	Vidis da nije nista strasno.

Komunikacijske namjere koje utjecu na postupke partnera

Komunikacijske namjere	Primjer
Molba, zelja	Dodi na ples!
Poziv, zabrana, zapovijed	Nemoj zakasniti./Ne zaboravi napisati zadacu./Zabranjeno parkiranje!
Prijedlog i reagiranje na to	Dolazite sutra na izlozbu? - Vrlo rado.
Narudzba	Ja molim sok./Molim vas, juhu i mijesanu salatu./Zelimo stol za dvoje.
Poziv i reagiranje na to	Idemo na sladoled? - Idemo.
Nudjenje i reagiranje na to	Zelite li stogod popiti? - Da, svakako.
Primjedba	Dobar dan! Oprostite, ... nije svjeze.
Trazenje savjeta, davanje savjeta	Sto ce biti ako...
Upozorenje	Oprezno
Trazenje dozvole, davanje i odbijanje davanja dozvole	Trazim .. dozvolu. - Dajem vam...
Trazenje pomoci i reagiranje na to	Gdje mogu...?/Kako cu najbrze...?
Nudjenje pomoci i reagiranje na to	Hoces li je poslusati? - Vrlo rado

Komunikacijske namjere (komunikacijske strategije) karakteristicne u interakcijama

Komunikacijske namjere	Primjer
Ponavljanje, traženje ponavljanja	Nismo vas vidjeli. - Niste me vidjei, je li?
Nerazumijevanje	Ne poznajem.../Ne razumijem...
Traženje sricanja, sricanje	Slovo po...
Molba za sporije, glasnije govorenje	Ma, govori vec jednom!
Najava namjere govorenja	Sto mislite.../Digni prst!
Uvođenje teme	Bio je to.../Kad je...
Promjena teme	Samo ti pricaj.
Prekidanje	Ma pusti to!/Molim te najprije...
Osnazjenje, potvrda	Ipak nije tako strasno.
Opis	Medutim, kako...
Navođenje primjera	Na primjer, cizme ljeti!
Zaključenje razgovora	Brzo, potrcimo!/Daj, idemo!/Dogovoreno.

4. SPOZNAJNA PODRUCJA, GRAMATICKI SUSTAVI, RJECNICKO BLAGO

Sljedeća tabela se nadovezuje na hrvatski privitak Okvirnog programa za predmetnu i dvojezicnu nastavu. Zbog prirode nabiranja popis nije potpun. Spoznajna područja i teme za srednji stupanj su informativnog karaktera. Date gramaticke forme ilustrirali smo po jednim primjerom. Od kandidata se očekuje aktivna primjena deskriptivnih gramatickih sklopova. U dijelovima teksta koji služe za mjerenje receptivnih sposobnosti, mogu se naci i takvi sklopovi koji nisu na popisu, oni, medutim, ne predstavljaju dio mjerenja. Na ispitu viseg stupnja se od kandidata očekuje da na razini prepoznavanja zna sve jezicne konstrukcije koje sadrzi suvremeni hrvatski jezik u javnoj uporabi. Ciljano aktivno poznavanje konstrukcija koja su na popisu, mjerimo u dijelu ispita uporabe jezika.

SREDNJI STUPANJ

Tema, sklop	Primjer
I. FONETIKA, PISMO (grafija), PRAVOPIS	
Artikulacija i dioba glasova	otvornici, zatvornici; c i c
Glasovna promjena	palatalizacija, sibilizacija
Naglasak, intonacija	kratki, dugi, silazni, uzlazni
Osnovna pravopisna pravila	Fonoloski, etimoloski; tiskana i pisana slova
II. RJECNICKO BLAGO	

Tema, sklop	Primjer
Tvorba rijeci	mladost, putic
Slaganje rijeci	gradonacelnik, jugoistok
Pokracivanje rijeci, kratice	auto, HNK, PTT, UNESCO/Unesco
III. VRSTE RIJECI	
IMENICE	
Rod imenica	imenice muskoga-, zenskoga- i srednjega roda
Broj imenica	cvijet - cvjetovi; mraz, vrata
Vrste imenica	
Sklonidba, deklinacija imenica	
Nepravilna sklonidba imenica	
PRIDJEVI	
Sklonidba, deklinacija pridjeva	crven konj - crveni konj
Stupnjevanje pridjeva	lak - laksi - najlaksi
ZAMJENICE	
Osobne/licne zamjenice	ja, ti, on ...
Povratne zamjenice	sebe
Posvojne zamjenice	moj, tvoj, njegov
Upitne/odnosne zamjenice	tko, sto, koji
Neodredene zamjenice	netko, nesto, nekakav; nitko; itko
BROJEVI	
Glavni brojevi	jedan, jedna, jedno
Redni brojevi	prvi camac
Zbirni brojevi	trojica, troje
Neodređeni brojevi	
GLAGOLI	
Svijet glagolski pridjeva	dati, dicit, citao - citala - citalo, ziveci, dozivjevsi
Sprezanje (konjugacija) glagola	
Glagolska vremena	citam, citao sam, (ja) cu citati
Glagolski nacin	citaj, (ja) bih citao
PRILOZI	ovdje, sada, zato, ovako, ovoliko, dokle
PRIJEDLOZI	
S akuzativom	mimo
S genitivom	bez
S dativom	k
S instrumentalom	pod
S lokativom	o
VEZNICI U RECENICI	
UZVICI	ej, bum
CESTICE	
IV. SINTAKSA	
Interpunkcijski znakovi u recenici	
Jednostavna recenica	
Subjekt i predikat	Hocu uciti. Mladi su sretni.
Objekt	Djecak pise pismo majci.
Prilozna oznaka, pravilna uporaba priloznih oznaka	Bio sam s prijateljem u lovu.
Atribut	Treci mjesec vratio se Joza.
Apozicija	U srcu zemlje Istre ima neko cudno brdo.
Sastav recenice	
Zavisno slozena recenica	Ispricat cu ti sto sam dozivio.
Nezavisno slozena recenica	Nebo se razvedrilo, ali je sunce vec zapalo.
V. TEKSTOLOGIJA	
Vrste tekstova. Javni - poslovni tipovi teksta.	Zivotopis/autobiografija, prikaz, uputa/instrukcija
VI. STILISTIKA	

Tema, sklop	Primjer
Stilisticki slojevi. Stilisticke nijanse	Knjizevnomjetnicki-, znastveni-, administrativni-, novinarski-, razgovorni stil
Jezik mladezi	Ulicarski-, dacki-, sportski zargon
VII. POVIJEST HRVATSKOG JEZIKA	
Jezicno srodstvo	Juznoslavenski jezici
Narjecja	Cakavsko, stokavsko, kajkavsko narjecje
Reforme jezika	Gaj i ilirci
Novine hrvatskog jezika	Razgovorni jezik

VISI STUPANJ

Sve kao i na srednjem stupnju, nadalje

Tema, sklop	Primjer
I. COVJEK I JEZIK	
Raznolikost jezika. Povijest hrvatske pismenosti.	Indoeuropski jezici, staroslavenski jezik; glagoljica
II. POVIJEST HRVATSKOG JEZIKA	
Spomenici hrvatske pismenosti	Bascanska ploca
Glavni periodi povijesti hrvatskog jezika. Karakteristike jedno razdoblja povijesti hrvatsko jezika.	Jezik hrvatske renesansne knjizevnosti. Jezik barokne knjizevnosti. Jezik kajkavske knjizevnosti.
Stavovi i pogledi pisaca o jeziku.	
III. JEZIK I DRUSTVO	
Slojevitost suvremenog hrvatskog jezika. Jezicna norma. Jezik u javnoj uporabi i narjecju. Karakteristike jednog narjecja Hrvata iz Madarske.	zargoni/argo/slang/satrovacki
Poznavanje jednojezicnih i specijalnih rjecnika	Vladimir Anic: Rjecnik hrvatskog jezika
Drustvena uloga koristenja manjinskog jezika. Dvojezicnost.	
Najcesce vrste masovne komunikacije	strip, radio, kazaliste, film, televizija
III. JEZICNE RAZINE	
Glasovne promjene	nepostojano a, nepostojano e, vokalizacija, navezak, jotacija, jednacjenje sumnika po zvucnosti, jednacjenje zatvornika po mjestu tvorbe, gubljenje suglasnika, smjenjevanje -ie-je-e-i
Tvorba rijeci. Rjedi nacini tvorbe rijeci.	sufiksalna tvorba, prefiksalna tvorba, <i>trziste, kukuruziste</i>
Neke od nepravilnih vrsta deklinacija imenica	
Glagol	<i>govorih, govorah, govorivsi, govoren, bijah/bjeh/bio sam govorio</i>
Objekt	<i>Indirektni-, prijedlozni objekt: Pripovijeda se i o zmaju. U 15. stoljecu zemlje su bile poharane od Turaka.</i>
Prilozne oznake	Prilozne oznake: posljedice, pogodbe, dopustanja i izuzimanja
Podjela recenica	Neoglagoljena recenica, recenica s neizrecenim subjektom, besubjektna recenica
Nezavisno slozene recenice	iskljucne, zakljucne
Zavisno slozene recenice	posljedicne, dopusne
Visestruko slozene recenice	
Odnos izmedu naglasaka, stanke, intonacije i reda rijeci u recenici.	
IV. KOMUNIKACIJA	
Cimbenici tijeka komunikacije	
Vizualna jezicna komunikacija	
Odnos govorna tijela i usmenog priopcevanja	
V. TEKST I TIPOVI TEKSTA	

Tema, sklop	Primjer
Govoreni i pisani tekst.	
Znacenje teksta.	
Tekstualno-foneticka sredstva	intenzitet, ton, tempo, pauza
Znanstveno - popularni CD i Internet	
VI. NACIN I VRSTE PRIOPCIVANJA	
Tradicionalne i nove vrste	pismo, strip, telefon, radio, film, televizija
Jezicni i nejezicni cimbenici masovne komunikacije.	obavijest, vijest, fotovijest, oglas, reklama
Tipicni tekstovi ucenja.	problem, rjesavanje, prijedlog, tvrdnja, dokazi, prihvacanje
VII. RETORICKE VRSTE	
Glavniji jezicni kriteriji i kriteriji ponasanja javnog nastupa i javnog govorenja.	
Planirani tekst.	

Fond rijeci

Broj i kvaliteta rijeci odlucujuci su elementi jezicnog znanja. Broj i kvaliteta rijeci ispitnika dostatna da na datom stupnju na pozeljan nacin i kakvoci

- moze ostvariti komunikacijske namjere u govoru i pismu - u svakodnevnim i apstraknijim temama;
- moze razumjeti usmena i pismena priopcenja drugih.

Fond rijeci ispita temelji se na standardnom obliku hrvatskog jezika. Produktivno poznavanje dijalektalizma, rijeci manjih jezicnih grupa i strucnih izricaja se zahtjeva samo u slucaju naznacenih ulomaka knjizevnih djela. Ispitanik je duzan znati koristiti i takve komunikacijske strategije koje se mogu primijeniti radi uspjesnijeg odrzavanja komunikacije. Naprimjer, problem nepoznavanja pojedinih rijeci ispitnik moze premostiti tako da datu leksicnu jedinicu opise, odnosno ako zna ekvivalent mjesnog govora, zamijeni ga njime. U cilju razumijevanja nepoznatih rijeci govorenog i procitanog teksta primjenjuje npr. strategiju prepoznavanja znacenja rijeci iz konteksta.